

σημάδι

σημάδι, το, ουσ. [<μσν. σημάδιν <μτγν. σημάδιον, υποκορ. του αρχ. ουσ. σῆμα], το σημάδι. **1.** αναγνωριστικό σύμβολο: «θα κρατάει για σημάδι μια ομπρέλα στο χέρι του». **2.** ιδιαίτερο σωματικό γνώρισμα: «θα τον καταλάβεις αμέσως, γιατί έχει ένα σημάδι στο δεξί του μάγουλο». **3.** σκοπευτικός στόχος: «σε ποιο σημάδι θα ρίξουμε;». **4.** ένδειξη, προμήνυμα, οιωνός: «όλα τα σημάδια δείχνουν πως θα κερδίσουμε τις εκλογές || υπάρχουν ανησυχητικά σημάδια για την οικονομία μας». **5.** συμβολικό αντικείμενο που χρησιμοποιεί αυτός που θέλει να κάνει μάγια σε κάποιον. (Λαϊκό τραγούδι: και θα της πω τα βάσανα, αυτά πο 'χω τραβήξει και **τα σημάδια** της τρελής σε μια φωτιά να ρίξει). (Ακολουθούν 13 φρ.)·

- **αφήνω τα σημάδια μου** (κάπου ή σε κάποιον), **α.** περνώντας από κάπου αφήνω τα χνάρια μου ή διάφορα άλλα αναγνωριστικά σύμβολα ή έργα που πιστοποιούν το πέρασμά μου: «ο Περικλής άφησε έντονα τα σημάδια του στην αρχαία Αθήνα || ο Μέγας Αλέξανδρος άφησε τα σημάδια του σε όλη την Ασία». **β.** επηρεάζω καθοριστικά κάποιον: «δεν υπάρχει γυναίκα στη γειτονιά στην οποία να μην άφησε τα σημάδια του, όταν ήταν νέος». (Λαϊκό τραγούδι: στη διασταύρωση του δρόμου αργοπεθαίνει τ' όνειρό μου καθώς το βήμα του δεν το ακούω πια, αυτός που φεύγει στα σκοτάδια, **αφήνει πίσω του σημάδια** και ματωμένη τη φτωχή μου την καρδιά)·

- **βάζω σημάδι ή βάζω σημάδια**, περνώντας από κάπου βάζω αναγνωριστικά σημεία, σημαδεύω: «όπως προχωρούσε μέσα στο δάσος, έβαζε σημάδια με το μαχαίρι του στους κορμούς των δέντρων, για να μπορέσει να γυρίσει πάλι πίσω»·

- **βάζω σημάδι ή βάζω στο σημάδι** (κάποιον ή κάτι), **α.** σκοπεύω και ρίχνω με κάποιο επιθετικό όπλο σε κάποιον ή σε κάτι: «μόλις έστριψε απ' τη γωνία, τον βάλαμε στο σημάδι με τις πέτρες || μόλις φάνηκε ο λαγός, τον έβαλαν όλοι στο σημάδι». (Τραγούδι: **έβαλε ο Θεός σημάδι** παλικάρι στα Σφακιά κι ο πατέρας του στον Άδη άκουσε την τουφεκιά). **β.** επιδιώκω να βλάψω κάποιον: «απ' τη μέρα που ήρθε ο νέος διευθυντής, μ' έχει βάλει στο σημάδι και περιμένει να με πιάσει κάπου λάθος, για να με επιπλήξει». **γ.** ξεχωρίζω, διαλέγω κάποιον ή κάτι, με σκοπό να το(ν) αποκτήσω: «απ' τη μέρα που γνώρισα αυτή τη γυναίκα, την έβαλα στο σημάδι || αυτό τ' αυτοκίνητο το 'βαλα στο σημάδι απ' τη μέρα που κυκλοφόρησε στην αγορά»·

- **έχει κακό σημάδι**, δεν είναι καλός σκοπευτής: «πρόσεχε να μη σου 'ρθει καμιά αδέσποτη, γιατί ο τύπος δεν έχει καλό σημάδι»·

- **έχει καλό σημάδι**, είναι καλός σκοπευτής: «βρίσκει το στόχο του με το πρώτο, γιατί έχει καλό σημάδι»·

- **έχω σημάδι**, είμαι δεινός σκοπευτής: «έχει τέτοιο σημάδι αυτός ο άνθρωπος, που μπορεί να περάσει σφαίρα μέσα από δαχτυλίδι απ' τα είκοσι μέτρα»·

- **κακά σημάδια ή κακό σημάδι**, κακές ενδείξεις, κακό προμήνυμα, καλός οιωνός: «όλα αυτά που συμβαίνουν τον τελευταίο καιρό, είναι κακά σημάδια για την ειρήνη στη χώρα μας»·

- **καλά σημάδια ή καλό σημάδι**, καλές ενδείξεις, καλό προμήνυμα, καλός οιωνός: «η προσέγγιση των δυο κρατών είναι καλό σημάδι για την ειρήνη της χώρας μας»·

- **μ' έφαγαν τα σημάδια**, σωστά πρόβλεψα, σωστά ερμήνευσα ορισμένες ενδείξεις ότι θα με βρει κακό: «όλα έδειχναν πως θα ξεσπάσει κάποιο κακό σε βάρος μου και να που μ' έφαγαν τα σημάδια»·

- **ρίχνω στο σημάδι**, σκοπεύω και ρίχνω στο στόχο μου, σκοπεύω και πυροβολώ: «οι σκοπευτές σημάδεψαν προσεκτικά κι έριξαν στο σημάδι»·

- **σημάδια των καιρών**, βλ. συνηθέστ. **σημεία των καιρών**, λ. σημείο·

- **το ρίχνω στο σημάδι**, σκοπεύω και ρίχνω, συνήθως πέτρες, σε ένα στόχο, ιδίως χωρίς λόγο: «επειδή δεν είχα τι να κάνω, βρήκα ένα κουτί μπίρας και το 'ριξα στο σημάδι, για να περάσει η ώρα μου»·

- τον έχω στου κούκου το σημάδι, βλ. λ. [κούκος](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας